

2022_Anul AGÂRBICEANU (XVI): un tineret, ... nu odată debusolat?

- icoană neștearsă! - cea mai recreatoare odihnă? - la o răscruce a educației!

- Petre Sălcudeanu: definindu-mi scrisul ...!

Au dela de la cime tablou Viorel Mărginean

**Nici un gând lămurit
asupra lumii și vieții...**

epoca cea mai importantă pentru
receptivitatea mea senzitivă
izolarea în singurătatea naturii
e cea mai recreatoare odihnă ...

Dincolo
de vârf

într-un cataclism al binelui și răului, vocația ...

cei răsăriți în perimetrul potcoavei carpatice
poartă în ei ca un necesar blestem al tradiției,
forța, candoarea, grija pentru idee a acestor
părinți de suflet ai scrisului românesc!

Sălcudeanu
Petre 2005
1930

**definindu-mi scrisul ca pornind din
„Fefelega” lui Agârbiceanu și
„Proștii” lui Rebreanu ...**

bagajul sufletesc pentru marele drum al
vieții în anii copilăriei și adolescenței ...

**alegînd fără demersuri critice
și fără influențe dinafară!**

2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu **2022**

Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțeliți!

șagunism - tribunism

Continuăm reproducerea „Mărturisirilor” lui Ion Agârbiceanu, despre anii primei copilării: «Mi-au rămas ca o amintire de gingășie și gândăceii blînzi de april, mai mici ca cei de mai, care zboară la înserat aproape de pămînt, atingînd firele de iarbă și adeseori împiedicîndu-se în ele. Cunosco vreo duzină de gîngăanii, și toate de la vîrsta aceasta. Dar ce minune era cîntecul paserilor în pădure, dimineața și spre înserate mai ales! Cum să te urăști în singurătate, dacă și azi stăruie în suflet aroma cîntecului lor de atunci. Pe cîte le știu pe nume, și după cîntec și pene, de-atunci le știu. Îmi plăcea mult bătaia vîntului, să-mi șuiere prin cap, pe la urechi, să mă oprească în drum, să-l aud în strașina casei, în pădure mai ales. Adevăratul mister pentru mine începea numai o dată cu căderea nopții și cînd rămîneam la căsuța din pădure. Îmi părea că în întuneric se deschid imensități de care îmi era frică. Nu mi-au plăcut niciodată liliecii, nici păsările nopții. Cînd le auzeam chemînd ca pisicile prin scorburi, noaptea, simțeam un fior de frig. Numai după ce am ajuns copilandru am început să simt frumusețea nopților. Nici un gând lămurit asupra lumii și vieții nu-mi aduc aminte să fi avut pînă la vîrsta de șapte ani, despre care am notat pînă aici. Dar risipirea cu toate simțurile în natură m-a înstrăinat parcă de viață. Eram și mai cutezător la jocuri decît înainte. Începuse izolarea mea. Icoană neștearsă din prima copilărie mi-au rămas slujbele de seară, deniile din postul Paștilor și mai ales procesiunea înmormîntării Domnului în noaptea Vinerii mari, cu ploaia de luminițe aprinse în mîinile credincioșilor și la toate mormintele din

cimitir, din progadie, cum i se spune în satul meu natal. Socotesc petrecerea în sânul naturii din primii ani ai copilăriei, ca și vacanțele de vară petrecute în același fel, ca **epoca cea mai importantă pentru receptivitatea mea sensibilă. Până azi izolarea în singurătatea naturii e cea mai recreatoare odihnă pentru mine.** Și niciodată nu doresc, nu simt necesitatea unei tovarășii în mijlocul firii. Impresiile de atunci au reînviat în orice descriere de natură din lucrările mele».

Scriitorul și scenaristul de film **Petre Sălcudeanu** (1930-2005) - absolvent al Facultății de Critică și Literatură din Moscova și a Facultății de Filozofie din București -, și-a împărtășit amintirile în lucrarea „**Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu**” (1982), mărturia sa fiind intitulată „**Prin locuri știute**”: «Se spune că scriitorul își adună **bagajul sufletesc pentru marele drum al vieții în anii copilăriei și adolescenței**, atunci când impresiile se sedimentează haotic, ca **într-un cataclism al binelui și răului, vocația fiind proprietara cheii ce ulterior va deschide sau nu va deschide avuția de simțăminte** strânse în dosul frunții. **Și lecturile, cu forța lor neasemuită, se întipăresc definitiv tot în acea vreme a culesului timpuriu**, valoarea lor neputând fi mai apoi cu nimic știrbită, indiferent de noile acumulări. Nu pot vorbi în numele scriitorilor ardeleni din generația mea, dar ca scriitor de formație ardeleană nu exagerez și nu greșesc **definindu-mi scrisul** ca pornind din „**Fefelega**” lui Agârbiceanu și „**Proștii**” lui Rebreanu, autori citați de mine la toate vârstele, vârsta începutului, așa cum am spus, **alegând fără demersuri critice și fără influențe din afară valorile proprii sufletului meu.** Dimpotrivă, fiecare revenire asupra textelor amintite mi-a întărit convingerea că așa cum prozatorii de după Gogol s-au născut în majoritate din „**Mantaua**” lui, tot așa **cei răsăriți în perimetrul potcoavei carpatice poartă în ei ca un necesar blestem al tradiției, forța, candoarea, grija pentru idee a acestor părinți de suflet ai scrisului românesc.** Nu sentimentalisme aniversare mă fac să ader la aceste gânduri așternute pe hârtie, ci **convingeri mai vechi, păstrate la locul de taină al prețurii și scoase la lumină sub întâmplarea momentului**, fără a fi determinate de el. (...) **M-am uitat în anii din urmă, ca cititor consecvent al revistelor literare**, la spațiul rezervat celor ce au fost și au rămas în **ctitoriile de adevăr ale scrisului neamului nostru** și m-a durut puțina atenție de care se bucură odată cu trecerea lor fizică în neant, **cei ce au durat veșnicia în cuvintele lor, spre întregul și întregirea spirituală a unui popor.** Într-o lume unde profesorii de română sînt mai numeroși decît cei care studiază limba ce-o vorbim și-o plîngem, **aducerea în atenția permanentă a celor ce prin grai și gânduri ne ajută să nu ne destrămăm mintea și preocupările doar în retorte poluante - necesare și ele - ar revigora sufletește un tineret, literalicește vorbind nu odată deabusolat.** La o întâlnire cu cititorii de vîrstă școlară am pus, cum era și firesc, întrebări copiilor despre lecturile lor preferate și **nu mi-a trebuit mult timp să înțeleg că ne aflăm cu creșterea celor ce vin după noi la o răscruce a educației.**

Instruirea în afara temeinicei cunoașteri a limbii ce ne-a născut ca popor și a celor ce și-au scrutat virtuțile și nebănuitele frumuseți, a adevărului și a durerii verbului ei, o vom plăti mai tîrziu, așa cum am plătit azi cu aur o pagină scrisă din viața acestui popor din mileniul ce i-a guvernat începuturile și existența.

Nu m-am îndepărtat de Agârbiceanu rostindu-i dorințele nerostite la vremea lui atît de categoric, dar prezente în grija lui față de trudnica aplecare asupra scrisului său, mai ales că în ultima parte a vieții și-a **dăruit cu precădere timpul scrierilor pentru cei a căror generație, azi, se află în plină maturitate.** Nu mă duc prea des în Clujul atîtor valori de inimă, dar cînd mă duc, pașii mă poartă spre strada liniștită, unde în fața unui chioșc (edilii au propria lor concepție despre valorile literare) se află

bustul fără bătrînețe al veșnicului Arhanghel. Mă opresc și mă uit la el, la casa în care Agârbiceanu a scris și a trăit, la pietrișul răsărit de sub asfalt, pietriș ce mai poartă în alcătuirea lui intimă moliciunea și blîndețea pasului său și mă simt întărit lăuntric și mă doresc în continuare mai bun și mai curat, nu numai în sens literar. Ultima oară m-am plimbat cu Lizuca.

Am purtat-o de mîină prin locuri cunoscute și mie și ei, ei altfel, **căci altfel privești lucrurile la cinci ani**, și n-am părut surprins cînd m-a întreat: - Petre, știi cine e nenea?/ - Agârbiceanu, am zis eu ... - M-a strîns de mîină rîzînd:

- Da, Nenea Agârbiceanu .../ - Dar tu de unde știi de el? întreb eu. / - De la Michi, răspunde ea ...

- Și ce ți-a zis Michi (Mihai) despre el ... / - **Că e scriitor, ca tata ...**

- Și tata ce ți-a zis despre el, întreb eu .../ - Tata nu mi-a zis nimic, tata mi-a citit, a spus ea ...

- Și ce ți-a cetit? Întreb eu.

- **Despre o femeie, despre un cal și niște copii care n-aveau de mîncare».**

Ministru al culturii (în 1993) și creatorul unui personaj celebru de ficțiune - „**Bunicul**” - Petre Sălcudeanu a rămas atît în istoria literaturii românilor (prin seria de cărți polițiste), cât și în istoria cinematografului românesc, el semnând scenariile multor filme, care ne-au încântat tinerețea: **Răscala** (1956), **Cu mâinile curate** (1972), **Toamna bobocilor** (1975), **Iarna bobocilor** (1977), **Munți în flăcări** (1980), **Primăvara bobocilor** (1987), etc. Privind retrospectiv, toți cititorii pot descoperi modul în care scriitorul Sălcudeanu și-a definit scrisul „**ca pornind de la Agârbiceanu**”. Câți scriitori și scenariști contemporani s-au inspirat din mulțimea povestirilor lui Ion Agârbiceanu?

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-xvi-un-tineret--nu-odata-debusolat-icoana-nestearsa-cea-mai-recreatoare-odihna-la-o-rasceura-a-educatiei-petre-salcudeanu-definindu-mi-scrisul-163968.html>

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Festivalul „FLORI DE FLORII”
Organizator:
15-17 APRILIE 2022
la UNIMAT Șelimbăr

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2021-Anul Agârbiceanu (XVI): un tineret, ... nu odată debusolat? - icoană neștearsă! - cea mai recreatoare odihnă? - la o răscruce a educației! - Petre Sălcudeanu: definindu-mi scrisul ...!

Marius HALMAGHI 17.04.2022 20:56 158 vizualizari 0 comentarii

În: *Tribuna*, 17 aprilie 2022